

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

„ pol leta 1 „ 60 „

„ četrt leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
semenišču (Knaben-
seminar.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopis,
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Račun

kat. tisk. društva za l. 1878.

I. Dohodki:

1. Ostanek premoženja v letu 1877 . . . fl.	1179-81
2. Naročnina za „Slov. Gosp.“ v l. 1877 za l. 1878. vplačana n	59-10
3. Doneski deležnikov tisk. društva . . . n	800-50
4. Naročnina „Slov. Gosp.“ n	4737-50
5. Inserati n	370-12
6. Listi „Slov. Gosp.“ posebej prodani n	100-18
skupaj: fl.	7247-21

II. Stroški.

1. Tisk, priloge, napisi, koleki in ekspedi- cija „Slov. Gospodarja“ fl.	3456-99
2. Marke za razpošiljanje n	911-50
3. Plačilo uredništva in opravništva . . n	700-49
4. Časopisi (prišteti je gld. 20-70 kot naročnina za l. 1879.) n	74-45
5. Listnice, papir, poštnina za denar . . n	66-02
6. Dohodnina z dokladami n	9-92
7. Razne stvari n	19-70
8. Naročnina za l. 1879 v l. 1878. za- računjena n	78-85
skupaj: fl.	5317-92

Ako se od dohodkov fl. 7247.21
odšteje stroškov n 5317.92

še ostane koncem l. 1878. premoženja: fl. 1929.29

Od teh 1929.29 fl. je naloženih:

a) za kavcijo . . . fl. 1077.91

b) v hranilnici . fl. 800.—

ostane torej še v blagajnici gotovih fl. 51.38

V MARIBORU dne 12. prosinca 1879.

France Hirtl,

denarničar kat. tiskov. društva.

Govor slovenskega državnega poslanca
dr. Vošnjaka v državnem zboru dne 31. marca.

(Po stenografičnem zapisniku.)

II. V novejšem času nobeden narod v državi nij tako težkih žrtv prinesel v korist cesarstvu kot slovenski, ker v nobenej deželi mobilizovanje nij bilo tako občno, nego na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem. Po približnej cenitvi je bilo, malo računjeno, čez 30.000 mož slovenske narodnosti k orožju poklicanih, mej temi mnogo očetov, tako, da pri največjši požrtvovalnosti prebivalstva nij bilo mogoče skrbeti za te mnoge rod-bine, ki niso imele rejnika. Še zdaj se zadržuje veliko število rezervnikov v Bosni in Hercegovini, očito, da v veliko škodo njihovim zadevam doma. Kdor zahteva takih žrtv, krvavih in denarnih, od tega more se vsaj pričakovati, da onim, ki donašajo te žrtve, ne bode kratil njih pravice ter jim vsaj to pustil, kar morejo brezdvomno kot avstrijski državljani zahtevati, namreč rabljenje svojega jezika v šoli in uradu. Žalibog, da je stalo na čelu vladi doslej ministerstvo, ki nikoli nij delalo avstrijske, nego delalo vedno le strankarsko politiko, ki se nij nikdar trudila narodna protivja poprijateljiti, nego nja celó poostrila, ter tako gojila boj vseh zoper vse.

Ako zdaj premišljam narodno-gospodarstveno delovanje ustavoverne stranke, tako se pokaže nič menj žalostna podoba tu, nego na političnem in narodnem polju. Ker je vlada ob svojem času, da bi sleparstvo s „chabrasom“ prikrila, v kar se je celó sodnistvo zlorabilo, dala na milijone davkovskih goldinarjev razdeliti v podporo na pol faliranim železniškim podjetjem in goljučim bankam, postavila je ona temelj za vedno večji primankljev v državnem gospodarstvu in zakrivila, da se je od leta do leta denarno stanje državi shujšavalo; namesto da bi se na znižanje državnih stroškov delalo, misli in dela naše finančno vodstvo le na to, kako da bi se uže itak izsušenim davkoplačevalcem mogel še zadnji krajcar vzeti iz žepa, ako pa tega več nij,

pa finančni urad rubi in zapravlja njih obleko, govedo in koncem še vse njih pobišje. (Dobro! na desnej.) Ali so res tako slepi, da ne vidijo nevarnih posledic, ki morajo državi in človeški družbi vzrasti iz takšnega postopanja finančne uprave? Je-li to tako nepomenljiva stvar, ako se na tisoče preje neodvisnih kmetijskih rodbin pahne v nemanjstvo? Gospoda moja! Po vsej pravici straši kužno razširjevanje lihve, odkar se je zakon zoper oduševstvo odpravil, ter se hoče temu pomagati. Te pijavke naroda kažó lehkó na naše finančno vodstvo, ki je zahtevalo za najmanjše zaostale davkóvske dolgove od 2 do 5 krajcarjev kazni, po 5 novcev vsak dan prvega tedna, po 10 novcev vsak dan drugega tedna; naj preračuna kdo znesek teh obrestij in poskusi tajiti, da takšno finančno gospodarstvo nam mora na vsak način dovesti k poginu vse prebivalstvo.

Našim državnikom na čelu manjka le prečesto praktičnega pogleda in izpoznanja razmer, kakoršne so v resnici, a ne kakoršne si jih slikajo pri zeleni mizi. Zato je toliko naredb, ki so v praksi pravim potrebam narodovim nasprotné, zato v obče prehitrenje v zakonodaji in osobito slepo posnemanje vsega, kar se je v sosednji Pruski sklenilo, kar se pak morda tudi tam nij utrdilo, a je naša vlada uvéla, kakor da bi se morali mi prej ko mogoče v Prusiji utopiti. (Dobro! Dobro! na desnej.) Najmlajši takšen iz Pruske vzeti zavod so glasoviti davkovski iztirjevalci (Steuer-Exekutoren), katere so oblekli celó v prusko uniformo, tako, da Prus, ako v naših planinah vidi te rdeče kapice, mora se čudno čutiti domačega pri nas. Ako sem trdil, gospoda moja, da sta vlada in državno zastopstvo ustvarila take zakone, ki ne morejo ne samo splošne blagosti pospeševati, nego so narodno gospodarsko stanje naravnost shujšali, potem mi je pokazati le na to, da je ustavoverna stranka odpravila zakone zoper oduševstvo, da je dala svobodo odvetništva, uvéla obligatno osemletno šolsko dolžnost na kmetih, odstranila politično dovoljenje za možitev in upejljala objektivno postopanje v tiskovnem zakonu.

Na drugej strani je pa ustavoverna stranka mnogo pregrešila z zanemarjenjem, ker nij tako potrebnega urejenja davkovskega sistema, zboljšanja obrtskega zakona, oziroma odstranitve brez-pogojne obrtske svobode, postave o gozdarstvu, — izvrstno praktičnih vprašanj — reševala ob času, ko je bila na krmilu. Mi imamo tedaj popolnem prav, ako zavračamo odgovornost o notranjem državopravnem prepiru in o slabem narodno-gospodarskem stanju na ustavoverno stranko. Ta je vse zakrivila. Od leta 1861 ima ustavoverna stranka večino v zastopništvih, ter je imela mej vsem tem časom vlado v rokah; to je doba 18 let, v kateri bi ona mogla uže kaj vrlega uvesti. Ali ustavoverna stranka, dokler je bila

složna, je mislila samo na ukrepljenje svojega strankarskega stališča, zakrivila slabost Avstrije napram Ogerskej, posebno pri nagodbenih obravnavah, ter je tako tostranskej državnej polovici 5 do 6 milijonov bremena več naložila. Mi moramo z delovanjem ustavoverne stranke močno oškodovanemu prebivalstvu prepustiti, ali bode pri bodočih volitvah hotelo osodo svojo dejati še drugih 6 let v rokó óne stranke, koje pogubonosno delovanje v letih njenega gospodarjenja je državo in narode tako rekoč dovelo na rob prepada. (Dobro! Dobro! na desnej.)

Gospodarske stvari.

Različen uspeh ovsene in koruzne krme pri konjih.

M. Te poizvedbe so tudi za naše kmete konjerejce jako zanimive, zato jih hočemo tukaj tudi njim podati, da bodo znali, kako in kaj v ti zadevi. C. k. državno vojno ministerstvo je zaukazalo, da bi različen uspeh ovsene in koruzne krme pri konjih zvedilo, o ti reči od začetka julija do konca decembra leta 1876 pri kavaleriji, artileriji in vozotajstvu razne razdelke konjev s koruzo namesto z ovsom krmili in sicer tako da se je del krme, ki je prej iz ovsá obstajal, s koruzo nadomestil. Pri ti reči se je gledalo posebno na to, da so se oddelki konjev, ki so bili na raznih krajih, v kolikor mogoče različnih službenih in vremenskih razmerah s koruzo krmili. V povedanem času se je 4000 ježnih in 1200 vprežnih konj s koruzo namesto z ovsom krmilo. Poročilo, ki ga je vojno ministerstvo o vseh teh poskušnjah in poizvedbah na svetlo dalo, podaja sledeče zanimive resnice:

1. Brž ko so konji prvo nevoljo do nove krme koruze namesto ovsá premagali, so jo potem večidel ravno tako radi zobali ko poprej oves. Ker iz prva konji niso vse jim na enkrat položene koruze povžili, so nekoliko shujšali, ali kmalo so se sopet popravili, čim bolj so se nove krme privadili. V 3—4 tednih so bili tako rejeni ko poprej pri ovsu.

2. Koruzo so konji večidel tudi takrat dobro prebavili, kedar se jim je celo nezdobljeno zrnje in tudi ne namočeno polagalo. Le pri starejših živinčetih, ki pa tudi ovsá niso mogla več do dobra prežvekati, so se našla cela zrna v blatu.

3. Ako se konjem oves in koruza med seboj pomešana in ne zdrobljena polagata, se je pokazalo, da so konji vsaj v prvem času oves manj drobno razžvekali in ga je šlo nekaj celega od njih. Še le pozneje, ko so se bili konji koruze privadili, je ta napaka ponehala. Ker je oves manj lahko prebavljiv vsled slabejšega prežvekanja in ker se je tako konju bistven del živeža odtegnil, se mora koruza pred polaganjem ali zdrobiti ali pa vsaj iz prva posebej od ovsá položiti. Še boljše je pa, če se oves in koruza posebej o raznih časih n. p.